

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นประชากรกลุ่มที่ใหญ่ประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรไทยทั้งหมด ซึ่งนับเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศที่มีบทบาทและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศต่อไปในอนาคต การสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพเพื่อเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีของสังคมนั้น จะต้องเริ่มต้นที่การปลูกฝังและอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เยาว์วัย โดยเริ่มจากครอบครัว ซึ่งนับเหมือนเป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรกที่มีมนุษย์ทุกคนต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในด้านการอบรมเลี้ยงดูปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด อันจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และทักษะให้แก่เด็กและสมาชิกของสังคม ต่อจากสถาบันครอบครัว แนวทางการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้น สามารถหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในสังคมได้ และสถาบันสังคมหรือรัฐ อันรวมถึงองค์กรเอกชนและชุมชน โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจและสื่อมวลชนต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กและพิทักษ์สิทธิเด็ก ตลอดจนประสานการให้บริการตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก รวมทั้งสนับสนุนกลไกในการวางนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติที่ดีแก่เด็กในสังคม ดังนั้น หากสถาบันสังคมดังกล่าว ได้ทำหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละสถาบันโดยสอดคล้องประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะเป็นหลักประกันได้ว่าสังคมจะประกอบด้วยคนดีและมีความสุขอย่างแน่นอน (อุษา คงสาย, 2538, น. 1-4)

ปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ การขยายตัวของอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ตลอดจนการรับวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามา มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลกระทบทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้การดำรงชีวิตต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดมากขึ้นและรับค่านิยมแบบวัตถุนิยมเชิงบริโภคนิยม (Materialistic Consumerism) เป็นเครื่องกำหนดฐานะ (Status) ของบุคคลในสังคม และในปัจจุบันคนจำนวนไม่น้อยยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่ง “วัตถุ” โดยไม่คำนึงถึงวิธีการ แม้ว่าวิธีการจะดีจะเลวอย่างไรไม่สำคัญ ขอให้ได้มา

ซึ่งวัตถุที่ตนเองต้องการ ซึ่งคนจำนวนไม่น้อยจะพูดขึ้นชมถึงแต่วัตถุและคนน้อยนักที่จะพูดถึงความดีงามของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ค่านิยมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหามากมายประการในสังคม ความคิดที่จะเห็นแก่ผู้อื่นหรือสังคมน้อยลง มีแต่ความเห็นแก่ตัว ขาดการเสียสละ เอาใจเอาเปรียบกันในทางเศรษฐกิจและสังคม (วิทยากร เชียงกูร, 2533, น. 17-21)

การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวไทยในปัจจุบัน ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก บิดามารดาต้องประกอบอาชีพนอกบ้าน และต่อสู้ดิ้นรนแข่งขันกับสภาวะเศรษฐกิจจนไม่มีเวลาให้แก่บุตร หรือให้ความเอาใจใส่น้อยเกินไป หรือให้การเลี้ยงดูที่ผิด โดยตามใจเกินไปหรือบังคับขู่เข็ญมากเกินไป อีกทั้งความแตกร้างในครอบครัวหรือความไม่สงบสุขในครอบครัว อันมีสาเหตุมาจากความตายของบิดาหรือมารดา การหย่าร้างหรือการแยกกันอยู่ของคู่สมรส ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนที่ขาดระเบียบวินัยและในที่สุดเด็กและเยาวชนบางส่วนต้องหนีออกจากบ้าน ต้องละทิ้งครอบครัวเนื่องมาจากทารุณกรรม โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงมักจะหนีออกจากบ้านเพราะถูกบิดาหรือบิดาเลี้ยงหรือญาติกระทำทารุณกรรมทางเพศ (วิชา มหาคุณ, 2540, น. 31) สภาวะดังกล่าว นับวันจะพบว่าเด็กและเยาวชนมักจะกลายเป็นเด็กที่มีหวัคคิดค่อนข้างรุนแรง มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการกระทำผิดกฎหมาย ทำลายทรัพย์สินหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviance) ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สังคมไม่ยอมรับมากขึ้นทุกที จนเป็นที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่งหากไม่ได้รับการบำบัดแก้ไขอย่างถูกต้องและจริงจังแล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อสังคมและการพัฒนาบุคลากรของประเทศต่อไปในอนาคต (ศิริพงษ์ อดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2530, น. 1) อีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนเริ่มต้นที่บ้าน เด็กและเยาวชนที่ไร้ระเบียบวินัย หรือขาดการฝึกอบรมในเรื่องของการระบับอารมณ์หรือความก้าวร้าวรุนแรง ย่อมนำไปสู่วิถีชีวิตที่ตกต่ำและในที่สุดหนีไม่พ้นการเป็นอาชญากร

ตารางที่ 1.1

สถิติคดีของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจฯ กับสถิติ
การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ทั่วประเทศ
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2548

	ปี พ.ศ.								
	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
จำนวนคดีที่จับกุม ทั้งสิ้น	30,668	38,472	37,388	35,439	31,448	35,285	29,915	33,308	36,080
จำนวนคดีที่เป็นการ กระทำผิดซ้ำ	3,715	5,207	5,099	6,580	5,414	5,531	4,535	4,607	4,357
ร้อยละของคดีที่เป็น การกระทำผิดซ้ำ	12.1	13.5	13.6	18.6	17.2	15.7	15.2	13.8	12.1

ที่มา: กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากสถิติของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศจะเห็นได้ว่ามีปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่เดียวกันจำนวนสถิติของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำก็มีปริมาณที่สูงเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรการและแนวทางในการจัดการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของระบบงานยุติธรรมที่ผ่านมาไม่ได้ผลเท่าที่ควร หนึ่ง จากตัวเลขของเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังประสบปัญหากับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ถ้าหากไม่หาแนวทางป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าว ที่ได้กระทำผิดไปแล้วให้กลับเป็นพลเมืองดี ปัญหาจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนก็จะทวีความรุนแรงขึ้นและยังเพิ่มความรุนแรงเป็นลำดับเมื่อเด็กและเยาวชนเป็นผู้ใหญ่ และยังไม่เลิกการกระทำผิดต่าง ๆ นั้นเสีย (วาสุเทพ ทองเจิม, 2540, น. 89) ก็จะเกิดปัญหาต่อสังคมโดยรวม

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พฤติกรรมอาชญากรรมนั้นถูกนิยามขึ้นโดยกระบวนการยุติธรรมในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนกระทำผิดอาจกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะความจำเป็นซึ่งผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนาชั่วร้ายที่จะกระทำ

ความผิด แต่เมื่อทำไปแล้วถูกสังคมขนานนามตราหน้า พวกเขาก็จะรับเอาทัศนคติต่าง ๆ ที่สังคมมอง เด็กและเยาวชนทั่วไปอาจจะมีพฤติกรรมอาชญากรรมบ้างเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอและไม่รุนแรงหรือร้ายแรง หากแต่เมื่อเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวถูกดำเนินการโดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ถูกนำเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งองค์กรนี้ทั้งหมดให้เขาเป็นอาชญากร เด็กและเยาวชนพวกนี้ก็ได้รับความอับอายหรือความเสื่อมเสีย จึงไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างบุคคลธรรมดาในสังคมได้อีก ผลการกระทำนี้เท่ากับเป็นการเพิ่มโอกาสให้พวกเขามีพฤติกรรมเป็นอาชญากรอย่างถาวร

การที่เด็กและเยาวชนต้องถูกจับกุมตัวและนำส่งไปควบคุม หรือฝึกอบรมอยู่ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น ได้รู้จักและอยู่ปะปนกับเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมคล้ายคลึงกันหรือมีพฤติกรรมที่รุนแรงกว่า บางส่วนอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนค่อนข้างร้ายแรง เช่น ชอบความรุนแรงอันเนื่องมาจากการใกล้ชิดกับครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง มีสภาพจิตผิดปกติ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ไม่มีการมองอนาคต ไร้ความหวังในชีวิต เคยมีประสบการณ์ทางด้านอาชญากรรมมามากมาย ฯลฯ ซึ่งหากเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย อาจสร้างการรับรู้ในสิ่งผิด ๆ มีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกฝนแนวทางการดำเนินชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และนำไปปฏิบัติเมื่อพ้นจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แม้สถานพินิจฯ จะพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้สถานที่นี้เป็นที่ขัดเกลาลูกเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีขึ้นเพียงใดก็ตาม

จากสภาพการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนก็เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งให้เห็นว่ามาตรการของกระบวนการยุติธรรมปกติที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ไม่เป็นไปตามปรัชญาและแนวคิดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาประยุกต์และปรับใช้ในกรณีของเด็กและเยาวชนกระทำผิด กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เป็นมาตรการแบ่งเบาภาระคดี (Diversion) ออกจากกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นมาตรการที่นำมาใช้ในขั้นตอนใดของกระบวนการยุติธรรมก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักที่ใช้อยู่เดิม ที่มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำผิด ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องอื่น เช่น การบรรเทาความเสียหายให้เหยื่อผู้ถูกกระทำและผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม (Restoration) การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้จะช่วยแก้ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมที่รากเหง้าของปัญหา คือ แก่ปัญหาตั้งแต่ต้นแรกที่เกิดอาชญากรรม โดยการเพิ่มบทบาทของครอบครัวและ

ชุมชนให้มีความสำคัญในการดูแลคนในครอบครัวและชุมชนตัวเองมากขึ้น ทั้งैयाวยาเหยื่อ และ
อบรมสั่งสอนผู้กระทำผิดให้มี “ความสำนึกผิด” “การรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตนเองโดย
การชดใช้และการขอโทษต่อเหยื่อหรือผู้เสียหาย ต่อครอบครัวของเหยื่อหรือผู้เสียหาย และต่อ
ชุมชน” “การยินยอมที่จะปรับพฤติกรรม”

ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเป็นรูปแบบและมาตรการทางเลือกแบบ
หนึ่งที่ได้ผลในการป้องกัน ลด และแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้ปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมและกลับตัวเป็นคนดีของสังคม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติร่วมกับคนอื่น ทั้งสร้าง
ความสมานสามัคคีแก่เหยื่อผู้ถูกกระทำหรือผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และชุมชนอยู่
ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้ศึกษามีอาชีพเป็นนักกฎหมาย ได้พบเห็นปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมาย
และเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของเราตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถมีมาตรการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากวัตถุประสงค์ของ
กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังมีวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อแก้แค้น
ทดแทน โดยให้ความสำคัญแก่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าให้ความสำคัญต่อสังคมและเหยื่อ
นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435 ที่ประเทศไทยมีการปฏิรูประบบกฎหมายและระบบงานยุติธรรมเป็นแบบ
ตะวันตกเป็นต้นมายาวนานจนถึงยุคปัจจุบันนั้นปรากฏว่ามีจุดเปลี่ยนแห่งระบบงานยุติธรรมไทย
ครั้งสำคัญเพียงครั้งเดียว ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนที่เพิ่งเกิดขึ้นร่วมสมัยคือการที่รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้ศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรม จาก
เดิมที่กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่รับผิดชอบหลักคือการทำงานธุรการของศาลยุติธรรม และเมื่อแยก
ออกจากกันแล้วทำให้รัฐบาลได้มีโอกาสเข้าไปบริหารจัดการ กำหนดนโยบายและพัฒนาระบบ
กลไกการทำงานของกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่าง
เป็นระบบและชัดเจนมากขึ้น

สืบเนื่องมาจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักมองว่า “อาชญากร” เป็นผู้
ที่กระทำความผิดกฎหมายต้องนำตัวมาลงโทษ และรัฐเป็นผู้ผูกขาดการดำเนินคดีที่มุ่งเน้นการลงโทษเพื่อ
รักษาความสงบเรียบร้อยอย่างเดียว ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ฉะนั้น เมื่อเด็ก
และเยาวชนกระทำความผิดก็จะถูกนำเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรม คือ การลงโทษ โดยใช้

สถานพินิจฯ เป็นสิ่งควบคุม จนปัจจุบันเกิดปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดเพิ่มมากขึ้นเป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน

ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาจึงเห็นความสำคัญของปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิดกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักที่ใช้อยู่ โดยนำแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นแนวคิดด้าน “การสมานฉันท์” ไม่ใช่เป็นการ “แก้แค้นทดแทน” ดังที่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักนำมาใช้กับความผิดที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยหรือไม่อย่างไร ดังจะได้นำเสนอในส่วนต่าง ๆ ของการศึกษานี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษารูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในปัจจุบัน
2. ศึกษาการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
4. เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะทำการศึกษามาตรการและรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่เดิม การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด รวมถึงอุปสรรคปัญหา โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้แทนกระบวนการยุติธรรมปกติ ซึ่งมุ่งเน้นการลงโทษแบบ “แก้แค้นทดแทน” ที่มีศักยภาพในการควบคุมสังคมจากอาชญากรรมในระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ โดยการค้นคว้าจากเอกสารผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ นักวิชาการ นักกฎหมาย เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ครอบครัว ชุมชน และเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด

เพื่อสรรหากระบวนการยุติธรรมทางเลือกรูปแบบใหม่ที่ทันแก่ยุคสมัยดังเช่นในหลาย ๆ ประเทศใช้ปฏิบัติและประสบผลสำเร็จ

โดยมีขอบเขตของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้สามารถแยกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ก่อนการพิจารณาคดี
2. ระหว่างการพิจารณาคดี
3. หลังการพิจารณาคดี

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือในเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์ในการศึกษา

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง “กระบวนการยุติธรรมทางเลือก” ที่นุ่มนวลในทางแนวความคิด ผนึกกำลังและประสานสัมพันธ์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งในกระบวนการปฏิบัติ คือทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมแก้ปัญหาพร้อมกันได้ทั้งฝ่ายเดียวกันและฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกัน ได้แก่ “เหยื่อ-ผู้กระทำผิด-ชุมชน-ครอบครัว-ผู้สนับสนุนทั้งสองฝ่าย และรัฐ” และส่งผลให้เกิดความสันติสุข สมัคสมานสามัคคีปรองดองกันเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง นำไปสู่ผลลัพธ์แห่งความสงบสุขของสังคมที่ยั่งยืนตามเป้าหมายอันพึงปรารถนาของกระบวนการยุติธรรม (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2545, น. คำนำ)

เด็ก หมายถึง บุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงบุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่ระบุเป็นความผิดของเด็กและเยาวชน ตลอดจนประกาศของคณะปฏิวัติที่ระบุการกระทำที่เป็นความผิดได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
2. ได้ทราบอุปสรรคปัญหาของกระบวนการยุติธรรมในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด
3. ได้ทราบรูปแบบแนวทางการประยุกต์และปรับใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน
4. ได้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด